



Peruspalveluministeri *Paula Risikolle* luovutettiin elokuun 5. päivänä *10 teesiä köyhydestä*. Teesit oli kiteyttänyt syksyllä 2008 ja keväällä 2009 järjestetyn ”Kuka kuuntelee köyhää?”-keskusteluserjan aktiivi osallistujakunta. Toimenpide-teesit ovat seuraavat:

1. Köyhän ääni kuuluvaksi julkisessa keskustelussa ja päätöksenteossa
2. Perusturvan parantamista ei saa siirtää taas kerran
3. Velkatilanteisiin tulee saada kohtuullisia ratkaisuja
4. Syrjäytymisestä osallisuuteen – vammaisten köyhyys
5. Yksineläviä ei saa sivuuttaa
6. Työvoimapalvelut yhdeltä luukulta, kaikille
7. Riittävä terveydenhuolto on turvattava kaikille
8. Hyvinvointi- ja terveyseroja on kavennettava
9. Sosiaalipalvelut eivät saa sisältää syrjäyttäviä elementtejä
10. Kaveria ei jätetä

Teesilistan ja toimenpiteiden taustat voi ladata kokonaisuudessaan osoitteesta: <http://www.koyhyyskirjoitukset.org/teesit2009.html> tai <http://www.koyhyyskirjoitukset.org/teesit-2009.pdf>.

”Kuka kuuntelee köyhää?”-keskusteluserjan järjestivät Tie-

de, taide ja köyhä kansa ry, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (aiemmin Stakes), Elämäntapa-liitto ry, Kirkon diakonia ja yhteiskuntatyö, Camera OBS, Helsingin sosiaaliviraston Eteläinen sosiaaliasema, Helsingin Sosiaaliviraston Työhönohjaus ja Suoja-Pirtti ry.

Keskusteluserjaa pyritään jatkamaan eduskunnan Kansalaisinfon tiloissa jo syksyllä 2009, mikäli eduskuntaryhmät saadaan mukaan yhteistyöhön.



”Pohjimmiltaan kysymys palautuu vanhaan puolillaan olevan juomalasin dilemmaan: onko se puolityhjä vai puolitäysi? Määrittäykö työn sisältö ensi sijassa vaikeuksiksi vai mahdollisuuksiksi? Kysymys ei ole vain siitä, kuinka raskaaksi työ koetaan. Tärkeämpää on se, millaiseksi auttamistyö käsitteellistetään. Esimerkiksi velkaantumisen taustatekijöiksi tarjottiin pelkästään yksilötaison tekijöitä: riippuvuusongelmia, holtittomuutta ja muuta yksilön omiin tekemisiin tai tekemättä jättämissiin perustuvaa toimintaa. Ne ovat ilmiön yksipuolisia selitysyriytyksiä. Mitähän esimerkiksi Kemijärven sellunkeitäjä tuumaisi, jos hänen velkaongelmansa selitettäisiin johtuvan vain hänestä itsestään?

Yksi modernin vallankäytön tärkeä väline on ensimmäisen määrittelyn oikeus. Se, joka ensimmäisenä pääsee kertomaan, mistä jossain ilmiössä on kysymys, saa vahvan etulyöntiaseman. Tulkintaa voi kannattaa tai vastustaa, mutta on hyvin vaikea antaa ilmiölle enää uut-

ta, tykkäänään toisenlaista määrittelyä.” (*Jukka Heinonen*, *Tiimi* 3–4/09)



Sosiologia-lehden tuore päätoimittaja *Harri Sarpavaara* toteaa pääkirjoituksessaan (2/09) itsekin hieman hämmästyneenä, että numerosta näytti tulleen lähes teemanumero, vaikkei sitä sellaiseksi suunniteltu – tarjonta vain johti siihen. Teema on luokka ja luokkatutkimus: ”Näyttää siltä, että sosiologiset luokkateoriat ja aihetta empiirisesti käsittelevät sosiologiset tutkimukset ovat tällä hetkellä kovaa valuuttaa niin tieteenalan sisällä kuin sen ulkopuolellakin”.

Yksi numeron teksteistä on sosiologian professori *Harri Melinin* virkaanastujaisesityelmä, jonka hän piti Tampereen yliopistossa 14.1.2009. Se huipentuu näin:

”Tulkintani mukaan nykyinen Suomi on moderni luokkayhteiskunta ja luokkatutkimuksella on edelleen oma tärkeä sijansa sosiologiassa. Omistussuhteilla ja palkkatyöhön liittyvillä asemilla on olennainen merkitys ihmisten elämänehtojen muotoutumisessa. Globaalisti tarkasteltuna yhteiskuntaluokkia käsittelevä tutkimus on niin ikään erittäin tarpeellista. Modernit luokkasuhteet ovat vasta muotoutumassa esimerkiksi Intiassa tai Kiinassa. Meillä ei ole mitään perusteltua syytä haudata luokkatutkimusta. Luokkatutkimus on tärkeä sosiaalisten jakojen kuvaaja, mutta sen rinnalle on kuitenkin tarpeen nostaa myös muiden epätasa-arvoa tuottavien yhteiskunnallisten prosessien analyysi (sukupuoli-

järjestelmä, ikäpolvet, etnisyys ja alueelliset erot). Moderni yhteiskunta eriytyy yhä enemmän ja enemmän, ja yhteiskunnallisten jakojen sosiologisen tutkimuksen merkitys näyttää korostuvan uuden vuosituhannen alussa.”



”Yhteiskuntaa tarkkaileva ja standardoiva järkemme tunkee kaikkialle. Se haluaa mitata kaikkea. On kuitenkin mahdotonta mitata, jos ei ymmärrä. Joitakin ilmiöitä kannattaisi siksi suosiolla jättää sen ulottumattomiin. *Onnellisuus* on mielestäni ilmiö, jonka kuvaaminen on fiksumpaa jättää lauluntekijöille, runoilijoille ja kirjailijoille. Tilaston tekijä voisi asettaa tavoitteensa vaatimattomammin. Hän voisi mitata onnellisuuden edellytyksiä: terveyttä, toimeentuloa, turvaa jne. – tai vaikka vain subjektiivista tyytyväisyyttä elämään.” (*Jussi Melkas*, Tieto & Trendit, toukokuu 2009)



Emeritusprofessori *Antti Eskola* täytti 75 vuotta elokuun 20. päivänä, ja samassa kuussa Tammi julkaisi Eskolan uuden kirjan nimeltä ”Mikä henki meitä kantaa/Katselen työni jälkiä”. YP:n aktiiviset lukijat saattavat havaita nimessä jotain tuttua. Kyllä: numerossa 2/08 on julkaistu Antti Eskolan avaus nimeltä ”Kuinka suvun henki meitä kantaa?” Kirjassa Eskola soveltaa samaa ideaa: mikä henki on hänen toimintansa eri puolia milloinkin kantanut. Seuraava kirjan sitaatti kuvaa hyvin sitä henkeä, joka Eskolan työtä tutkijana on pysyvästi ohjannut:

”Sosiaalipsykologia ja sen savutuotinen tutkimusperinne on

silta, jolta käsin teen työtä, yrittäen aina välillä myös vahvistaa tuota siltaa. En ole tuonut tieteeseni paljoakaan uutta selaisella työskentelyllä, jossa sitkeästi, vuodesta toiseen, poraudutaan johonkin tarkasti rajattuun erityisongelmaan. Tuollainen työ on kunnioitettavaa ja tarpeellista, tutkijan perustyötä. Toivon kuitenkin, että yliopistojen arviointijärjestelmät sallisivat jonkin verran tilaa myös niille, jotka nostavat töissään esiin kiintoisia ongelmia sekä yrittävät löytää niihin hedelmällisiä näkökulmia, mutta eivät malta jäädä löytöjensä äärelle, korjailemaan kirjoituksiaan, joihin lehtien yksioikoiset arvioitsijat ovat ehdottaneet konvention vaatimia huononnuksia, vaan vilkuilevat jo eteenpäin, kohti rajaseutuja ja uusia seikkailuja.”



Sekä AP:ssa että YP:ssä aikanaan runosivua Ilpo Tiihosen kanssa vuorotellen kirjoittaneen *Kari Hotakaisen* uusi romaani nimeltä ”Ihmisen osa” on ilmestynyt. Siltala Kustannus (jonne Hotakainen on WSOY:ltä siirtynyt) avasi kirjan ilmestyessä 15.8. romaanille oman nettisivun, joka löytyy osoitteesta [www.ihmisen-osa.fi](http://www.ihmisen-osa.fi). Sivulla on mm. YP:n päätoimittajan pyydetty kommentti kirjan luonteesta. Jutun otsikko on ”Hotakaisen ’Pohjantähti’” ja se alkaa näin:

”*Ihmisen osa* houkuttelee vertaamaan Kari Hotakaista Väinö Linnkaan. Ei siksi, että Hotakainen olisi uusi Linna, vaan koska Linnan tuotanto on kaikkien tuntema kiintopiste, jonka avulla Hotakaisesta saattaa näkyä jotain tuoretta.”



Hesarin jokapäiväinen päivän kysymys elokuun alussa (2.8.) kuului näin: Onko kesä jo ohi? Vastaukset jakautuivat näin: ei 82 %, kyllä 18 %.

Vuodenaikojen objektiivisen keston näkökulmasta enemmistö on tietysti oikeassa: terminen kesä kattaa taatusti elokuun ja pääosan syyskuutakin. Pointti onkin ihmisten subjektiivinen tuntuma: onko tällä kesällä vielä tulevaisuutta kesänä, so. kykeneekö se enää toteuttamaan niitä odotuksia ja toiveita, joita kesään kesänä Suomessa yleisesti liitetään.

Tämä vertautuu siihen, miten ihminen ikänsä puolesta suhtautuu loppuelämäänsä. Jos täyttää 60 vuotta, onko elämä jo ohi – vai onko sitä parhaassa tapauksessa vielä kolmannes jäljellä?

Mielenkiintoisinta tässä on se, että täsmälleen vuotta aikaisemmin Hesari kysyi saman kysymyksen. Silloin jakauma meni näin: ei 72 %, kyllä 28 %. Vuodessa 10 prosenttiyksikön siirtymä kesä-puolueen hyväksi! Onko tämä muutos rationaalisesti selitettävissä? Viime kesän alkupuoli oli kylmä ja sateinen, joten elokuun alussa järkevä oletus olisi ollut, että loppukesän täytyy olla parempi kuin alkupuoli. Tämän kesän alkupuoli taas on ollut lämmin ja aurinkoinen, joten vastaava ennakointi olisi olettanut loppukesän olevan huonomman.

Vastausten prosenttijakaumat menivät kuitenkin päinvastoin. Näin syntyvä vankka empiirinen näyttö siis kertoo, että tässä on ns. heikko signaali: kansan mentaalinen tila on kääntynyt optimismiin suuntaan! Talouden taantuma saattaa jatkua vielä pitkäänkin, mutta henkinen niska-lenkki siitä on jo otettu.